

Starški list

2015/34

Pjatk, 20. nowembra
2015, přewjedže
so k dwanatemu
razej po cyłej Němskej
„Předčitanski džen“.
Zajimcy čitaja po cyłym
kraju před džěćimi
ze swojich najlubšich
knihow a sposrědkuja
z tym zahoritosć za
čitanje, kaž tu na wob-
razach w Chrósćicach.

wudaće: zyma 2015/34
wudawaćel: Serbske šulske towarstwo z.t. Póstowe naměsto 2
02625 Budyšin
tel.: 03591 550216
faks: 03591 550220
info@sorbischer-schulverein.de
www.sorbischer-schulverein.de
zamołwitej redaktorce: Marja Jaworkowa/Monika Süßowa
tel.: 03591 550215
fota: SŠT
© 2015 Serbske šulske towarstwo z.t./Sorbischer Schulverein e.V.

Lubi starši,

na proze do noweho lěta přejemy swójbje a přećelam často zbožo a strowotu. Štóz je zbožowny je porědko chory abo so spěšnišo wustrowi, su medicinarjo zwěšćili. Lědma něchtó pak praji, zo trjebamy tež poražki a z tym negatiwne emocije, dokelž zbožo njeje trajne. Zo by so nam derje šło, trjebamy poprawom jenož runowahu mjez zbožom a njerjanymi dožiwnjenjemi dźeržeć. Kak pak namakamy zbožo?

- Wažne su kontakty k swójbje a přećelam, kotrež so pěstuja.
- Aktiwita přez sport, hudźbu, towaršliwe žiwjenje, ale tež dosć wotpočinka.
- Meditacije pomhaja so wotewrjeć a začuća dopušćeć, na swoju dušu poskać, so modlić abo so na cyrkwinskih wobradach wobdžěleć.
- Džakowny być za wšo dobre, štož smy sami dožiwili abo hdyž smy zamóhli druhich wozbožić.
- Pjenjezy su wažne za zaručenje dostojneho žiwjenja, ale honjenje za nimi je wobćežne a polěkuje njezbožownemu wuwicu.

W tym zmysle přeju Wam, lubi starši, žohnowane hody, strowe a zbožowne nowe lěto.

Waša

Ludmila Budarjowa

Ludmila Budarjowa
předsydka SŠT

Wobsah:

Strowota - to najwažniše?! - Dr. med. Jana Markowa	2
25 lět Serbske šulske towarstwo - Wizije a zmužitosć - Ludmila Budarjowa	4
Dary ze zahrodki wužiwać - pěstowarnja Chróścicy	7
Mały Indičan w Serbach přebywał - pěstowarnja Raibicy	8
Swjedźenski tydzeń - pěstowarnja Malešecy	10
Lóšt na čitanju budzić - Předčitanski dzeń w pěstowarnjach a hortach	12

Strowota – to najwaźniše?!

Dr. med. Jana Markowa

Hdyž słuchamy raz wědomje na narodninske přeća, potom zwěsćamy, zo za zbožom – tutym njedefinujomnym začucom abo bycom – scěhuje hnydom přeće strowoty. A zwjetša so hišće přida: to tla je to najwaźniše!

Hač tomu woprawdže tak je, wo tym sym hižo často rozmyslowała, hdyž dožiwju w praksy a při domjacych wopytach cyłu pisanosć čłowjeskeho byća. A husto wzdawa so strowota bytostna za naše žiwjenje. Ale dožiwju tež ćežkochorych pacientow, kotřiž na wobdźiwajomne waśnje swoju wobmjezownosć, zbrašenosć a bolosće nic jenož znjesu, ale spokojnje a zbožownje přez žiwjenje du. A runje tak dožiwjam pozdatnje strowych, kotřiž su njespokojni ze wšěm.

Chore džěćo

Strowota za naše džěći - to měło přeco čěło a dušu potrjechić. Kak zadžewam chorosćam pola svojich džěći, kak sylnju jich strowotu – rozmyslowanja wo tym stejachu w srjedzišću zašlych staršiskich listow – a to z prawom. Ale samo, hdyž sym hišće tak wobstarna jako mać – tež moje džěćo schori w přenich ži-

wjenskich lětach – rozestaja so ze wšelakimi chorosćemi. Zwjetša budu to nazymnjenja, infekty požiwanskeho systema ze židlawu a bluwanjom a zranjenja, kotrež džěćo při wuskušowanju swěta dožiwja, čělna a dušina. Zwjetša wuńdu džěći bjez sylnišich medikamentow a lěkar drje budže hojenje přewodžeć, ale njebudže trěbne, zo wón intensiwnišo zasahnje.

Hdy scyła je džěćo chore?

Wotmołwu na tute praśenja nje-móže lěkar sam dać. Skerje budže so wón w swoim posudku tež zložować na wobkedźbowanja staršich:

- džěćo je hinaše hač hewak (na př.: wisa cyły dzeń na maćeri, płaka husto, je mučne, lěha so stajnje)
- džěćo je blěde, ma wusad (Hautausschlag)
- džěćo skorži přez bolosće
- džěćo ma zymicu, židlawu, kašel, smorkawu, je dybawe, bluwa.

A hdy měli džěćo lěkarjej předstajić?

- hdyž je hišće čěšenk (čim młódše, čim spěšnišo předstajić)
- hdyž je ćežko chore
- hdyž so starši starosća

- hdyž so džěčo njewustrowi, nje-zhraba po chorosći.

Što pak nětko chore džěčo trjeba?

Myslu sebi, zo trjeba wone wosebje měř, přichilnosć a čas. Wěcy, kotrež w chwátku džensnišeho dnja hus-to do pozadka stupja a kotrež su w přenim rjedže přez nana a mać zwo-

prawdźujomne. Džěčo trjeba měřny rum, po móžnosći nic přezdaleny wot staršeju, rum z čerstwym powětrom, nic přěcópły, skerje po potřebje přikryw k zawodźeću. Čerstwy powětr – to woznamjenja tež, zo měło chore džěčo, nima-li zymicu, stajnje zaso na někotre mjeńšiny wonka přebywać a škitane před wuchłódnjenjom so pohibować.

Přichilnosć rěka: džěsću knihu čitać, jemu bajku bać a z nim měřnu hru hrać, z nim sonić. Rěka pak tež tróštowac, jemu ćopłu blešu na njeměřny žołdk położyć, při nim być, z nim čuć, ale nic z nim ćerpjeć.

Mamy na to džićwać, zo naše strachi na džěčo njepřenjesemy (to płaći tež za wopyt pola lěkarja a snano trěbne přepytowanja).

Džěčo trjeba našu wěstosć, z njej „znjese“ tež hórke lěki abo bolosće.

Jědź měła bohata na witaminach a lochko požiwowajomna być. Wosebje zelowe čaje, woda a k wotměnje tež z wodu změšana brěčka su radžomne. Małe, rjenje spřihotowane porcije chore džěći skerje wabja. Ma-li džěčo zymicu, drje budže lědma hlódne, ale piće je čím wažniše. Runje tak ma so při infekcijach žołdka na to džićwać, zo so mjaso, tučných abo bubnjacych žiwidłow a mlo-kowych tworow wzdamy.

Spar je wažny lěk – zo móhl wón wočerstwacy a hojacy być, za to měli wuměňjenja stworić z měřnej, tróšku začěmnjenej rumnosću, kotraž njeje tepjena.

Njeje rozsudne, kak husto zymicu měřimy – wažniše je džěčo wobkedžbować. Při wšěm tym směmy džěčo tež w tutych dnjach zapleńčić.

Poprawom njetrjebaja chore džěći potajkim ničo wosebiteho, ale to, štož stajnje trjebaja, to pak spuščomnje a tróšku sylnišo.

Dalšu pomoc za někotre konkretne situacije namakaće w scěhowacych žórlach:

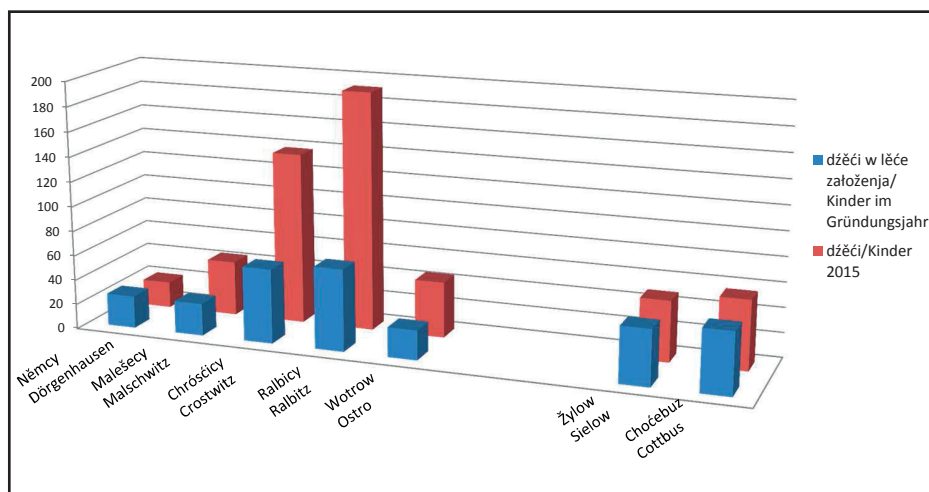
25 lět Serbske šulske towarstwo

Wizije a zmužitosć - Ludmila Budarjowa

Hdyž smy 5. janura 1991 w Chróšćanskej šuli załožili Serbske šulske towarstwo, njeje nchtó wědźał, zo wuwije so „džěćo“ Měrliweje rewolucije k jednemu z najsylnejšich stołpow Serbstwa za zachowanie a dalewuwić hornjo- a delnjoserbskeje rěče – a to wot čěšenka hač k maturantom, kublarjam abo wučerjam. Za Swobodny stat Saksku runje tak kaž za Braniborsku je so Serbske šulske towarstwo mjeztym na spušćomneho partnera wuwilo: Myslu tu wosebje na přihot přenjeju šulskeju zakonjow a jeho postajenjow w Hornjej a Delnjej Łužicy,

na pěstowarske a na vysokošulske zakonje, zapřijeće prawow serbskeje ludnosće w Braniborskej abo na hódne wobkedźbowanje Serbow w Sakskej wustawje, wosebje w artiklu 6. Wšudže su člonoj towarstwa ze swojej wědu a fachowej kompetencu diskusiju wobohaćeli a k spomóžnym postajenjam přinošowali.

Najwjětšu zaslužbu pak ma SŠT bjezdwěla přez koncipowanje a zawjedženje modeloweho projekta Witaj w lěće 1998 po cyłej Łužicy. Tutón inowatiwny přistup přiswojenja serbsčiny z pomocu metody dospołneje abo džělneje imer-

© Ludmila Budarjowa 2015

sije pod wuměnjemi němsko-serbskejedwurěnosćejesomjeztym w Hornjej a w Delnjej Łužicy jara derje přiwzał. Modelowy projekt Witaj je samo přikład za namjezne pěstowarnje, hdžež posrědkuje so čěšćina a pólsćina. Jako nošer 7 serbskich a Witaj-pěstowarnjow mamy sylny přirost džěci, tak zo mamy čakanske lisćiny. W Ralbicach smy hižo před lětami domske z přitwarom powjetšili a loni smy přidatnje zarjadowali žłobik w Smjerdžacej. W Chrósćicach přebywajamjeztym hortowe džěci w něhdyšej srjedźnej šuli.

Čitajće wjace wo tym pod: www.witaj.de a pod www.sorbischer-schulverein.de.

Modelowy projekt Witaj a koncepcija 2plus słušatej k najmodernejšim konceptam zažneho nawuknjenja řečow w Europje.

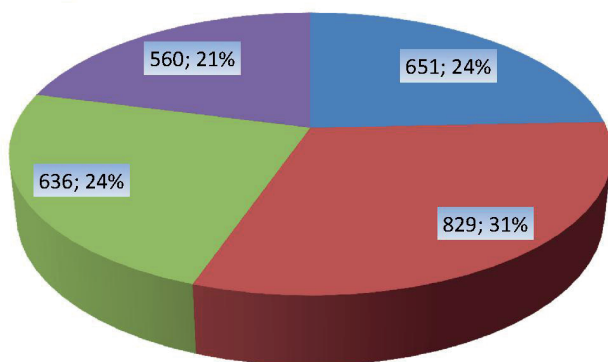
Koncepcija 2plus natwarja řečnje

a metodisce na Modelowy projekt Witaj. 2plus je šulske družiny přesahowacy pedagogiski koncept za serbske a serbsko-němske šule w Sakskej.

Tuta koncepcija je z řečneje situacije spočatk 90tych lět nastała, jako přesadźichu so tež w šulstwje nowe

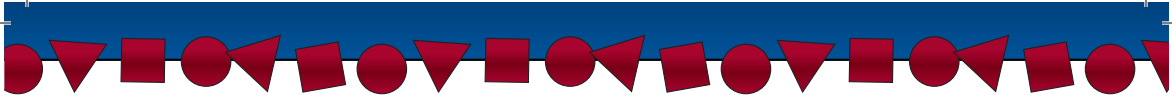
Ličby šulerjow zakładnych a wyšich šulow a gymnazija w Sakskej/Anzahl der Grund- und Oberschüler und Gymnasiasten in Sachsen 2015/16 (2 670)

- řečna skupina 1/ Sprachgruppe 1
- řečna skupina 2/ Sprachgruppe 2
- řečna skupina 3/ Sprachgruppe 3
- serbsćina-cuza řeč (bjez 2plus)/ Sorbisch als Fremdsprache (ohne 2plus)

© Ludmila Budarjowa 2015

strukтуры. Najmarkantniša změna bě, zo dotalne džělenje do A- a do B-lětnikow njebě w někotrych šulach snadnje ličby maćernorěčnych šulerjow wjace praktikabelne. Tuž so maćernorěčni a serbsćinu wuknjacy šulerjo kaž tež potencielni daši přidružnicy we wěstych předmjetach do třoch řečnych skupinow džěla a

w dalšich předmjetach zhromadnje w rjadowniskim cyłku wuwučuja. Zawjedženje koncepcije 2plus SŠT dale jara kritisce přewodźuje, dokelž wobłukowe wuměnjenja k přesadženju koncepcije so přeco njedodžerža: nastupa to trěbne wukubłanje a zasadženje wučerjow, wuwučowanski material, transport šulerjow, zarjadowanje do rěčnych skupinow (skupina 1: šulerjo, kiž serbsčinu na maćernorěčnym niwowje wobknježa, skupina 2: šulerjo, kiž serbsčinu jako druhu rěč wuknu a skupina 3: šulerjo, kiž maja w serbsčinje zakładne znajomosće) a dalše. Ličba šulerjow, kiž wobknježa serbsčinu na maćernorěčnym niwowje pospochi dale spada. Z tym so awtentiskosć serbsčiny pozhubuje. Wot cyłkowneje ličby šulerjow w Sakskej 2 670 zabjerje rěčna skupina 1 jenož hišće 651 (24 %) šulerjow. Tutón staw SŠT jara znjeměrnja, čehoždla so wone wo rozrisanje rozdželných problemow prócuje.

Čitajće wjace pod: http://www.schule.sachsen.de/download/download_sbi/2plus_konzept.pdf;
www.sorbischer-schulverein.de

Bilancujo čestnohamtske skutkowanje Serbskeho šulskeho towarstwa, zwěšćamy, zo je wone swoje wizije wo zažnym přiswojenju serb-

ščiny koncipowało a tute w praksy wutrajnje, wuspěšnje a zmužiće přesadža, zo stara a starosći so wo spomóžne serbskorěčne kubłanje na šulach, wo kubłarski a wučerski dorost a wo spěšne politiske rozrisanje nastatých problemow. SŠT njeje so ženje wot někoho zatrašić dało. Mnoho projektow z džěćimi, staršimi a wuměnkarijemi přinošuja k skrućenju narodneho sebjewědomja a k wuprudženju žiwjenskeje wole Serbow a nic naposledk budža wone zajim němskich staršich serbsce wuknyć abo swoje džěći do serbskich abo Witaj-zarjadnišćow słać. Zwěšćamy, zo přiběra mjez staršimi zajim za nawukjenje serbskeje rěče we wysokej kwalice, zo narodne sebjewědomje pola serbskich staršich a mjezsobna toleranca mjez serbskimi a němskimi staršimi přiběratej. Z wulkim respektom zhladujemy na džěławosć našich kubłarkow a kubłarjow kaž tež wučerkow a wučerjow. Spočatk noweho lěta předpołożimy Wam brošuru z hódnej bilancu našeje štwórcłětstotka trajaceje džěławosće z wjele faktami, diagramami, analizami a fotami.

Za dołholětne dobre zhromadne džěło so Wam, lubi starši, džědojo a wowki, wutrobnje džakuju.

Ludmila Budarjowa, předsydku SŠT

Dary ze zahradki wužiwać

Serbska pěstowarnja Chróścicy

W katechezy do domchowanki přemyslowachmy, za čo móhli so Bohu džakować. Džěći namolowachu na kćenjowe łopjeno ze žołtego papjerca, za što so Bohu džakuja. Ze wšěch tutych kćenjow zlēpichmy słónčnu róžu. Namolowany bě džak za staršeju, zwějrata, za tučel, za jěsć a piće a hišće wjele druhich wěckow.

Jako džěći k domchowance sad a zeleninu w svojich korbikach sobu přinjesechu, džakowachmy so Bohu

jabłuka na małke kuski a potom so čěsto změša. Krok po kroku bu z muki, jeji a butry čěsto. Na tute pokładžechu džěći jabłučka. Tykanc nam wšitkim wulkotnje słodžeše.

Na ďalšej akciji sej neplace chipsy napjećechemy. Džěći su neple na małe šlipki rozkráli. Po sporym džěle składžechu je na blach a pomazachu je z wolijom. Bórže wonješe wuběrnje po cyłej pěstowarni a za krótki čas běchu neple fuk, kaž čerstwe cafty!

W času wulkeho poskitka w nakupowanišćach je wažne, zo z džěćimi płody, kiž w našich zahradkach rost, wužiwamy a zhromadnje předžělamy, na přikład na tykanc abo jabłučnicu. Tak džěći widža, što je w tykancu a druhich produktach nutřka. Zwučuješ z džěsćom wotběhi a wužiwanje nastrojow při pječenjnu resp. warjenju a džěći nawuknu prawe pomjenjowanja. A připódlu spjelnimy mały skutk za přirodu: njetrjebamy mjenujcy jabłučnicu z bleški abo nopaška z kupnicy, kaž ju někotre džěći w svojich tobołkach do pěstowarnje noša.

Daniela Čemjerowa, kubłarka

tež w pačerju za wšě dary, kotrež z jeho ruki wužiwamy. Po tym přemyslowachmy z džěćimi, što móhli z wjele darjenymi jabłukami a druhimi darami činić. Tykanc pjec bě přenje přeće. Tak spřihotowachmy sej na druhi dzeń wšitke přidawki, kiž za čěsto trjebachmy. Džěći rozkrachu

Mały Indičan w Serbach přebywał

Serbska pěstowarnja „Dr. Jurij Młynk“ Ralbicy

Naša pěstowarnja nazhoni nje-nadžicy w běhu zaštych měsacow swojorazne kulturelne wobohaće-nje.

Mały hólč z Indiskeje wopytaše přez lěčo 7 měsacow naše zarjad-niščo. Jeho mjeno je Arian Manjap-para.

Poprawom wšak bydli młoda swój-ba na juhozapadže Indiskeje, při Ma-labarskim přibrjóze, w měsće Kochi. Mać Martina Manjappara, pocha-džaca ze Sernjan, bě zařdžena a roz-sudži so, džěčo w serbskej domiznje porodźić. To bě přičina dyrdomdej-stwa a tuž poda so z třilětnym syn-kom Arianom na dołhi puć do Němskeje. Z lětaďom přewynychu distancu wot něhdže 7 500 km w cyłkownje 10 hodžinach.

Wulke to wužadaje za pjeracha, kotryž so njehladajcy w dospołnje hinašich wobstejnosćach zaso na-maka. Nowa wokolina, nowe mje-zwoča, nowa klima, nowa kultura. Bydleše pola wowki w Sernjanach a wopytowaše nětko pěstowarnju w Ralbicach. Njemało so w zarjadnišću dźiwachmy, kak samozrozumliwje a lochce Arian z njeznatej situaciju

wobchadžeše. Najwjětša překwa-pjenka pak bě jeho serbščina. Mać běše jemu w dalokej Indiskej serb-ščinu jako maćerščinu sposrědko-wała, tak, zo so ani móličkeho roz-džěla k maćernorěčnym džěčom, kotřiž we Łužicy wotrostu, wuslědźić njehodžeše!

Wšědny dzeń w pěstowarni wot-kry nam, z kotrym přikładnym nastajenjom džěci powšitkownje z njeznatym wobchadžeja - wćipni, wotewrjeni, bjez stracha, wutrobnje přećelni, sprawni. Dožiwichmy žiwy samozrozumliwy přikład interkul-turelneje mjezsobnosće. Džěcaca zhromadnosć bě wobohaćena z re-spektom a pokaza nam wšědnje pra-we towaršnostne hódnoty, hladajo na strach, skeptiku a sebičnosć, ko-trež so wocomiknje šěrja.

Při najwšelakorišich přiležnosćach

rozjasnichmy sebi rozdžěle žiwjenja w Indiskej a tu pola nas. Započejo pola wjedra a přirody w subtropach, přirunajo z našej klimu a wegetaciju, jako so na přikład na lěsny džeń podachmy. Runje tak wulki zajim zbudži pola džěci kultura, rěč a wašnja Indiskeje.

Spočatk lěca narodži so Arianej mały bratřík Aris, a na lětni swjedžen mejemjetanja wopyta nas potom cyła swójba Manjappara z dorostom. Lěčo so pominy, tak zo bližeše so hižo wokomik rozžohnowanja.

Na předposlednim dnju Ariana w zarjadnišću wopyta nas mać Martina w pěstowarni, zo by wo swójbnym žiwjenju w Indiskej rozprawjała. Cyła pěstowarnja běše so zhromadžiła a sluchaše a hladaše putana. Samo

našim najmjeńšim njebě přewostudło a z wulkimi wočimi hladachu na wobrazy poľne pisanosće. Zhonichmy wo wowce a džědu w Indiskej, zajimawostkach kołowokoło jědže, swjedženjach a nałožkach, a běchmy snadnje zawistni na kupanje w morju a jěchanje na elefanće. Naposledk předstaji młoda mać wosebitu swjedžensku drastu, tak mjenowany sari. Je to pjećmeterski kruch płata, kotryž so přez wušikne fałdowanje a wíce zhotuje.

Smy trochu zrudni, ale předewšem njesměrnje džakowni, zo smědžachmy Ariana w našej srjedźizny witać. Mjeztym dwaj małej Indičanaj ze swojej maćerju 7 500 km wot Łužicy zdalene wšědnje serbujetaj.

kubłarki a kublarjo pěstowarnje

Swjedženski tydzeń

Witaj-pěstowarnja „K wódnemu mužej“ Malešecy

Puće pěstowarnje w Malešecach běchu w zašłych lětach často lochke a rune, ale tež kamjenjate a křiwe. Nam kubłarkam, staršiskej radže a dźěcom bě wažne, jubilej 15lětneho nošerstwa SŠT woswjećić. Přihotowachmy mały swjedženski tydzeń.

Póndželu započachmy ze spěwnym dopołdnjom. Wječor přińdžechu někotre maćerje, zo bychu girlandu z nazymskeje pychi za zachodne durje nawili. Wutoru pokaža kóždy dźěčo swoje kmanosće na roleru, kolesku abo třikolesku atd. wobchadna straža z Budyšina nas wopyta.

Čmjela Hana z Němsko-Serbskeho ludoweho džiwadła wopyta nas srjedu a pytaše přecelow pola nas, ko-

trychž tež namaka. Wulke dožiwjenje zadžěciběsrjeduwjecornatwarstana zhromadnje ze staršimi. „Tajki wulki stan, jenož za nas“, džiwaše so Moric.

Štwórtk ke generalce pósła swj. Pětr hišće raz wjele mrócelow, ale popołdnu k „Dnjej wotewrjenych duri“ běchu tute zaso přeč. Wobrazowu scěnowinu wo 15 lětach w nošerstwje SŠT móžachu sej wopytwarjo w chódbje wobhladać, nowa garde-

roba a přerumowanaspanska rumnosť běchu za wopytwarjow wotewrjenej, zakładna šula Bart so předstaji a staršiska přirada wotmołwješe na prašenja.

Pjatk, 09.10.2015, stupaše napjatosc

wot hodžiny k hodžinje. Po připočt-
dnišim sparje wobkedžbowachu
džěci, kak so wěža za krosnjowanje a
skakanski hród nastajištej, Malešan-
ska wohnjowa wobora na dwór do-
jědže a hosćo přichadžachu.

W małym programje w stanje po-
kazachu žłobikowe, pěstowarske
a hortske džěci kelko serbskich a
němskich spěwow a basnjow su hižo
nawuknyli. Za to dóstachu wulki
aplawš.

Wulke překwapjenje za nas bě sa-
mopjećena torta wot staršich.

Po tym, zo bě clown Ferdinand za
nas kuzlał a nas zakuzlał móžachu
so džěci skónčnje hibać a natwarje-
ne atrakcije wuspytać. Starši so při
samopjećenym tykancu, kofeju a
pozdžišo slódnjej wječeri derje roz-

mołwjachu. „Karlis Disko“ z Łupoje
postara so wo hudźbne wobrubje-
nje. Z pisanym wohnjostrojom
skónči so naš swjedženski tydžeń.

kublarki pěstowarnje

Interview z džěćimi

Před našim wulkim swjedženjom
sym so z džěćimi wo jubileju rozmoł-
wjała. Tu je krótki wujimk.

„Što přichodny tydžeń swjećimy?“

Pauline: „Wir wollen nächste Woche
ein Fest feiern.“

Arne: „Wir haben Bilder gemalt, da
sehen die Leute, was wir alles ge-
macht haben.“

Gini: „Da müssen wir ganz viel arbei-
ten, weil viele Leute kommen!“

Clara: „Da müssen wir alles schön
machen.“

„Kak chcemy swjećić?“

Pauline: „Hier haben wir keinen Platz.“

Klaus: „Wir können auf den Sport-
platz gehen, da ist mehr Platz.“

Pokazam z rukomaj třiróžk.

Hannes: „In einem Zelt, da passt die
Hüpfburg auch rein!“

Sophia: „Wie kriegen wir denn alles
auf den Sportplatz?“, schüttelt dabei
ihren Kopf.

Hannes: „Machen wir auch ein Feuer-
werk!“

B. Kralowa, wjednica

Lóšt na čítanju budzić

Předčitanski dzeń w pěstowarnjach a hortach

Na kóždym třecím pjatku w nowembrje přewjedže so kóždolětnje po cyłej Němskej „Předčitanski dzeń“, to rěka, maćerje, wowki, džědojo abo druzy du do džěcacych kubłanišćow a džěćom bajki abo powědančka předčitaja. Akcija ma lóšt a zajim na čítanju pola džěći budzić. Tež prominentni a politikarjo móža na tute wašnje pokazać, kak wažne a rjane předčitanje je.

Lětsa wotewrěchu w Chróšćanskej, Ralbičanskej, Wotrowskej a Malešanskej pěstowarni durje a witachu zwólniwych, kotřiž džěćom ze swojich najlubšich knihow čitachu.

za Ludowe nakładnistwo Domowina přeložila. Betina Wenderothowa wot serbskeho rozhlósa čitaše srjedźnymaj skupinomaj. Najwjětše pěstowarske džěći słuchachu na logopedowku Mariju Matcynu. W horće witachu Reginu Šoćčinu z Konjec a Jana Rjelku z Chróšćic.

Do Wotrowa bě sej Katarina Jurkowa do pěstowarnje dojecha a čitaše džěćom stawiznu wo swj. Měrcinje.

W Ralbicach čitaše Helena Wjačławkowa z noweje knihi „Kupjel poľna rybičkow“, Stefan Šmit měješe knihu „Dyrdom-

dej na wsy“ sobu, Claudija Dittrichowa předstaji džěćom bajku „Žabjacy kral“ a kubłarka Felicitas Kralowa čitaše swojim džěćom w

W Chróšćicach wopyta džěći w žłobiku něhdyša kolegina Jadwiga Wejšina, kotraž knihu „Moje najlubše powědančka“ předstaji. Tutu je

žlobiku a pokazowaše wobrazy w knižkach. Do horta běchu sej do-
jěli Diana Fryčec-Grimmigowa, ko-
traž čitaše 1. lětnikej. Stefan Paška
předstaji 2. lětnikej swojsku přeničku
„Dyrdomdej na wsy“ a Dawid Statnik
čitaše za 3. a 4. lětnik ze swojeje naj-
lubšeje knihi.

Malešanska pěstowarnja bě sej
knjeni Pinkawinu přeprošyla. Jeje
wnučk bě před 15 lětami jedyn z
přernih Witaj-džěci w pěstowarni.
Knjeni Pinkawina bě sej njewěsta, kak
derje džěci serbsce zrozumja. Toho-
dla je sej knižku z krótki-
mi stawiznami wo zwěr-
jatakach wupytała. Kak
pak so zadžiwa, hdyž jej
Janes na prašenje, što
je na wobrazu widžec
wotmołwi: „Jedna bru-
na wowca, jedyn čorna
wowca und štyri - ehh,
běła wowca.“

Ze zajimom scěhowa-

chu džěci serbskim bajkam a powě-
dančkam. Zawěsće su doma wo tym
powědali a snadź časćišo zaso knižku
z polcow wozmu, w njej hladaja abo
čitaja abo sej dadža předčitać.

Džakujemy so wšitkim zwólniwym
předčitarjam za poradžene hodžinki.
Rady móža sej zwólniwi swójbnj abo
druzy za přichodne lěto kónc no-
wembra termin za wopyt w pěsto-
warni abo horće hižo spomjatkować.

*Studije pokazaja, zo ma předčita-
nje jara pozitiwny wliw na wuwice džěci.
Džěci, kotrymž so prawidłownje předčita,
maja wjele wjetši słowosklad hač džěci
bjez nazhonjenja předčitanja; maja w
přerězku lěpše cenzury a maja pozdžišo
sami wjace wjesela na čitanju a we wob-
chadženju z tekstami. W kóždej třećej
swójbje w Němskej so džěćom přezředka
abo docyła njepředčita.*

(vorlesetag(at)stiftunglesen.com)

